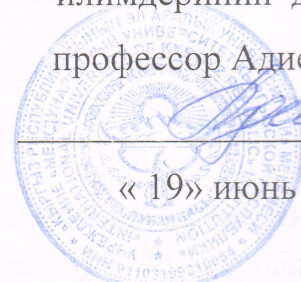

«Бекитемин»

Кыргыз республикасынын
эл аралык университетинин
ректору, экономика
илимдеринин доктору,
профессор Адиева А.А.

« 19 » июнь 2023-ж.

Алишова Изат Култаевнанын 10.02.20 – тектештирме-тарыхый,
типологиялык жана салыштырма тил илими адистиги боюнча кандидаттык
экзаменинин кошумча программасы

Кошумча программанын мазмуну

Программанын мазмуну жалпы тил илиминде, кыргыз жана англис тилдердин ортосундагы тектештик параметрлерин аныктоодо, фонетикалык мыйзам ченемдүүлүктөрдү изилдөөдө тууганчылык байланыштарды туюндурган лексикалык каражаттар өзгөчө ролго ээ экендигин белгилөөгө болот. Ошондой болсо дагы тууганчылыкка байланыштуу айрым сөздөр башка тилдик каражаттардай эле пассивдүү лексиканын катарына кирүү менен, акырындап такыр колдонуудан чыгып калуусу да толук ыктымал. Албетте, мындай өзгөрүүлөрдүн келип чыгуу себептери коомдогу өзгөрүүлөргө, социалдык-экономикалык мүнөздөгү факторлорго байланыштуу экендиги белгиленип жүрөт. Ал эми тектеш жана тектеш эмес тилдердеги тууганчылык лексикасынын салыштырма планда изилдениши өзүнчө өңүт катары эсептелүү менен, мында сөз болуп жаткан тилдик каражаттардын семантика-функционалдык табияты изилдөөгө алынат. Биздин изилдөө ишибизде да агглютинативдүү же жалгашма тил катары эсептелген кыргыз тили менен аналитикалык англис тилиндеги туугандык терминдер (ТТ) салыштырылып, алардын семантика-функционалдык

табиятындагы жалпылыктар менен айырмачылыктар аныкталып, ошону менен эле бирге колдонулуу чөйрөлөрү, коммуникативдик потенциалы өңдүү бир катар маселелер контрастивдик өңүттөн изилдөөгө алынган.

Сунуш кылынган адабияттар

1. **Абдувалиев И.** Этимология жана лексикография. – Бишкек, 2007.-144 б.
2. **Абрамзон С.М.** Киргизы и их этногенические и этнокультурные связи тюркских народов СССР.-Алма-Ата,1971
3. **Абрамзон С. М.** түрк тилдериндеги айрым туугандык терминдер жөнүндө Түркология. Академик А. Н.Кононовдун 70 жылдыгына карата. Л.: Илим, 2001. - 204-207-б.
4. **Батманов И. А.** Некоторые лингвистические данные к этногенезу киргизского народа // Труды киргизской археолого-этнографической экспедиции. Фрунзе, 1959. С. 90–104.
5. **Бигельдиева М. М.** Казак жәнэ түрік әйел антропонимиясы:Автореф.дис....канд.филол.наук.-Алматы,2010,-24 с.
6. **Бикбулатов Н. В.** Башкирская система родства[Текст] / Н. В.Бикбулатов. - М.: Наука, 1981. - 128 с.
7. **Буранов Дж.Б.** Сравнительная типология английского и тюркского языков.- М.: Высш. шк.,1989.-267с.
8. **Бурыкин, А. А.** Термины родства как объект лингвистического анализа (круг проблем и аспекты исследования)[Текст] / А. А.Бурыкин//Алгебра родства. Родство. Система родства. Системы терминов родства. -СПб., 1998. - Вып. 2. - С. 76-88.
9. **Валеев Ф. Т.** К вопросу о терминах родства и свойства тар-ских, тобольских и тюменских татар. (По данным полевых этнографических материалов) // Проблемы происхождения и этнической истории тюркских народов Сибири. -Томск, 1987. - С.107-112
10. **Гаджиева Н. З.** Основные пути развития синтаксической структуры тюркских языков. — М.: Наука, 2006. 408 с.
11. **Гильманова С. Т.** Термины родства в северо-западном ареале башкирского языка // Исследования и материалы по башкирской диалектике. - Уфа, 1981. - С.50-55.

12. **Григорян А. Г.** Некоторые проблемы системного и исторического изучения лексики и семантики // ВЯ, 1983. № 4. — С. 57—63.
13. **Караева З.К.** Лингвистические проблемы перевода и семиотики (на материале английского перевода В. Мейом кыргызского эпоса «Манас» автореферат им. Академика Ч. Айтматова. – Б., 2008
14. **Джафаров Г. Г.** Термины родства в семантической системе и грамматической структуре языка [Текст]/ Г. Г. Джафаров // Сов.тюркология. -1974. - № 3. - С. 22-32.
15. **Добронравии Н. А.** Термины родства, имена родства и компаративистика // Алгебра родства. Санкт-Петербург, 1998. - С. 42-46.
16. **Дунканаев А.Т.** Макалдагы сөздөрдүн семантикалык табияты //Кыргыз тили жана адабияты журналы. –Каракол: 2007. –№12. -15-19-66.
17. **Жапаров Ш. Ж.** Словарь киргизских личных имен.Фрунзе,1979.- 85с.
- 18.**Зулпукаров К.З.** Введение в китайско - киргизское сравнительное языкознание[Текст]/К. Зулпукаров. - Ош; Бишкек: Бийиктик, 2016. - 768 с
19. **Золотарев А. М.** Родовой строй и первобытная мифология.. — М.: «Наука»., 1964г.с 33.
- 20.**Исмоилов, И.** Туркий тилларда кавмкар индошлик терминлари. (Узбек, уйгур, козок, киргиз, каракалпок, туркман тиллари материаллари асосида). - Тошкент: Фан, 1966. – 150 б..
21. **Керейтов Р.Х.** Терминология родства у ногойцев//Проблемы археологии и этнографии Карачаево-Черкесии: материальная и духовная культура. -Черкеск, 1982. -374 с.
- 22.**Машрабов А.А.** Значение терминов родства и их выражение в кыргызском и узбекском языках: Автореф. дис. канд. филол. наук. - Бишкек, 2000. - 27 с.
- 23.**Морган Л. Г.** Древнее общество. Л.: Издательство института народов Севера ЦИК СССР, 1935
- 24.**Мусаева Ч. Ж.** Значение терминов родства и их выражение в киргизском и русском языках: Автореф. дисс...к.ф.н.-Б.,2023..
- 25.**English-Kyrgyz Dictionary** Англисче-кыргызча сөздүк.- Editors:C.D.Sharshekeeva etc.-Bishkek:Inter Constructions LLS,2005.- 599

26. **Юдахин К.К.** Русско-киргизский словарь. 51 000 слов. -М.:Гос.изд-во иностр. И нац.словарей,1957.-990 с.
27. **Юдахин К.К.** Киргизско-русский словарь. Около 40.000 слов. кн.І. А-К.-М.:Советск.энциклопедия,1985.-503с.

Пайдалуу шилтемелер

<https://bigenc.ru/linguistics/text/4160937>

<https://lektsii.net/3-30540.html>

https://studwood.net/1340819/literatura/istoriya_sozdaniya_etimologicheskikh_slovarey

<http://www.philology.ru/linguistics1/starostin-07b.htm>

Кыргыз китептеринин электрондук китепканасы www.bizdin.kg

Кандидаттык сынактын суроолору

1. Салыштырма тарыхый тил илиминин предмети
2. Тилдердин генетикалык классификациясынын принциптери
3. Тил үй-бүлөлөрү жана макро үй-бүлөлөр
4. Салыштырма тарыхый тил илиминин калыптанышы
5. Типологиялык изилдөөнүн максаттары, ыкмалары жана принциптери
5. Дүйнөлүк тилдердин типологиялык классификациясы
6. В. Гумбольдт жана типологиянын калыптанышы
7. Лингвистикалык традициялардын калыптанышы
8. Тил илиминин предметине социолингвистикалык мамиле
9. Тил илиминин келип чыгып себептери
10. Тарыхый социолингвистика. Тилдик байланыштар жана тилдердин эволюциясы
11. Тилдин тип түшүнүгү
12. Агглютинативдик тилдер

13. Тектештирме-тарыхый тил илиминдеги тилдердин алыс тектештик маселеси

14. Этимология

15. Тил илиминдеги лингвистикалык жана маданий багыт

16. Типологиялык классификация

17. Тууганчылык аталыштардын ономасиялык аспектиси

18. Сыпаттама метод

19. Салыштырма метод.

20. Эквивалентсиз лексика, реалийлер, лакуналар

22. Котормодогу негизги өзөктүк терминдик принциптер.

23. Котормодо текстердин транслатологиялык классификациясы

24. Гипонимдер, гетеронимдер

25. Котормо трансформациялары

26. Тилди изилдөөнүн методдору

27. Терминология түшүнүгү

28. Референттүү (шилтеме) терминдер

29. Топонимика, топонимия

30. Тууганчылык терминдеринин лингвистикалык изилдениши

“Филология жана коммуникация”

кафедрасынын башчысынын жард,

ф.и.к..доц.:

Каразакова А.К.